

Iz zgodovine kerščanske ljudske šole.

(Dalje.)

Menim, da ne bo nepristojno, če tukaj nekoliko omenimo, kako so nekdej začenjali v cerkvenih šolah podučevati, ali pa po kakšnem načinu so sploh v svetnih šolah podučevali, pa to potlej v kerščanskih šolah posnemali.

Cerkveni učenik, sv. Avguštin, nam pové, kako so v veri podučevali, ker spisal je navod, kako naj se katehizira. Ravnali so pa takole: Katehet je pripovedoval zgodbe stare zaveze, kar je bilo manj važnega je opuščal, ali pa le malo omenil, — pri imenitnih zgodbah je pa postajal, da so učenci čudovite reči pregledovali in občudovali. Posebno tehtno jim je razlagal, kar je bilo pisano od obljubljeniga odrešenika, tako, da so ga že otroci v duhu pričakovali, ko je bila dokončana stara zaveza.

Potem je sledila zgodovina nove zaveze. V tej se je poočitovalo življenje Jezusovo kot neprenehana žrtva, njegova smert pa kot sprava za dolg človeškega rodu.

Razlagali so tudi postavo ljubezni — ki ljubi Boga čez vse, bližnjega pa brez samopridnosti — in jo vsajali v občutljive serca. Treba je bilo podučevanja in globoko v serce segajočega opominovanja v skušnjavah življenja. Z naukom od vstajenja, od sodbe in od večnega življenja se je vse končalo. — Toliko so katehumene podučevali, — malo pred kerstom so jih učili in jim razlagali apostoljsko vero in očenaš (kar so verni starih časov za skrivnost imeli). Potem so jih še le v skrivnostih vere podučevali, posebno pa od zakramenta presv. rešnjega telesa. Desiravno so le pri podučevanju katehumenov iz začetka tako ravnali, vendar tudi tistih, ki so jih želijoče (Competentes) imenovali niso bistveno drugače podučevali. Kako naj se pa podučuje, nam pové sv. Avguštin, ki je postavil vodilo, da naj učence po zaslišanju veruje, po veri upa, in po upanju ljubi. Se vè pa, de se je v zgodbi, ktera se je pripovedovala, večkrat prenehalo in kaj izpraševalo, saj vendar beseda katehet, ki smo jo gori razlagali, to pokaže.

Da bi se otroci za branje pripravljali, so že Rimljani malim čerke slonokoščene ali lesene za igračo dajali. Kmalu so se navadili imena in glasu posameznih znaminj poznati, in

so se vkvarjali, da so lažje besede sostavljali. Brez dvombe so tudi tukaj rabili vaje v mišljenju, kakor jih Platon svetuje; primerjevali so čerke in zloge, iskali, kje in kako so si enake, ali kje se razločujejo i. t. d. Tako so prišli do pravega branja. Ker je pa neizrečeno veliko truda prizadajalo bukve spisati, ne moremo misliti, da bi bil vsak učenec svoje bukve imel. Berž ko ne je le učenik imel bukve, katere je pa posojeval. Bukve tistih časov pa niso bile dandanašnjim kar nič podobne. O časih rimskih cesarjev so jim prišle tudi berila za šole v misel. Vzeli so mnogo iz različnih bukev in napisali na pergament, ki se je skupaj zvijal. Po cerkvenih šolah so pa gotovo imeli prepise psalmov, cerkvenih pesem ali sv. pisma, česar so se potem pri branju posluževali. Pisanja so se pa vadili v Rimu na črnih tablicah, ki so bile z belim voskom prevlečene. S klincom iz slonove kosti, ki je bil na enem koncu špičast, so čerke v vosek vdolbovali, in pokazalo se je černo dno. Na drugem koncu pa je bil klinček ploščnat, da se je pomota v pisanju lahko pogladila. Pervi nauk se je s tem pričel, da se je učenec vadil, po vdolbeni čerki z roko vleči. Po Kvinktilijanovem svetu so bile navadne lesene table, v katere so bile posamezne čerke vrezane. Ko se je roka pri otroku nekoliko privadila, so poskušali pisati. Kar je učenik na tablico zapisal, to je učenec počasi prepisoval, dokler je mogel brez izgleda pisati.

(Dalje prih.)

Kratek obris godbine povestnice.

(Dalje.)

Pervo veselo razvitje godbine umetnosti se pokaže pri

N i z o z e m c i h,

keri so prvi mnogoglasje tako vravnati znali, da njihovi izdelki zadostujejo tudi tirjatvam sedanjega časa; in še več: njihove dela bodo občudovali še poznejši rodovi. Nizozemsko mojsterstvo si je priznanje in čast zadobilo v Italiji, na Španjskem, Francoskem in Nemškem. Vladarji vseh dežel so imeli nizozemske umetnike na svojih dvorih. Kapele in stolice za godbo so vravnali Nizozemci v Neapolu, Milani in po drugih laških mestih v letih 1470 — 1500. Gospodarji godbe so bili ta čas Nizozemci po vsi Evropi. Naj večjo slavo so dosegli: